

मगर

आडिबासी रैठाने लोयाटौ
सयुंक्त मेलिस संघीय डाकथूरी

बाडकोगोरहोमै,

- ☞ सयुंक्त मेलीस संघीय बडाठुरीवऊ उद्देस्य ड सिद्धान्तको बाडकोई मन्डीम जाटले डेम दायित्व ओलाक्च ढूकाड सेछ मीमनै जाटचै,
- ☞ भाकी खाटच मेल्हाकोकी आस्काट डेनाड बेग्लै डाङ्च बाटई आसको लेखान मनीटा डुप्की पर्च भर्माकुड लोयाटकी मन्डीम आडीबासी रैठाने पट्टन भर्माकोखाटा बरोबर ले डेचाड मन्डीचै,
- ☞ भर्मा कइरनौ सम्पदाड लेच सभ्यता, रोसकुडको विविधता, समपन्नाताड पट्ट भर्माकिई डुस जाटच ढुकाड ड सहमति जाटचै
- ☞ मेलीस फुञ्च, कइरन्या ढार्मीक, कइरन्या रोस फरक छान्चाड भर्माको मेल्हो-मेल्होऊ कह्राङ्च मन्डीचाड होसेऊ पृष्ठपोषण जाटच सिद्धान्त, नीति, रेवसको कईरन्या वैज्ञानिकाड मास्च कानुनीयाड मालेच नैतिकाड निन्दनीय सामाजिकीयाड अन्यायपुर्ण लेच ढूकाड ड सहमति जाटचै,
- ☞ आडीबासी रैठाने आसकुड लोयाट केटाक्नाड पट्ट किसिमौ भेदभाबलकीड मुक्ट छान्की पर्ले डेच ढूकाड खंल सहमति जाटचै आडीबासी रैठाने आसकुड कारनै आसकाट आसकुड ह्या, क्षेत्र, संसाधनको मिटाक छान्च उपनिवेशीकरण, स्वामित्वहरणै जाटनाड नुडसेटलकिड न अन्यायलकीड पीडित लेच इजाटम विशेषजाटम मेल्हौन आवश्यक्ता मेल्हौन जाक्च मेल्हौन विकास जाटच लोयाट जाटकीयाड आसकोई माडुप्चाड चिन्ता मन्डीचै,
- ☞ आडीबासीकुडको राजनीतिक, आर्थिक, सामाजिक संरचना, आसकुडको रोस, आध्यात्मिक परम्परा, नुडसेट, दर्शन-विशेषजाटम मेल्हौ ह्या, क्षेत्र, संसाधनको मीटाकऊ आसकुड लोयाटकी मनिटा, प्रबर्द्धन जाटकीपर्च खाँचोकी स्वीकार जाटचै

- ☞ बाड़कोखाटा छान्च सन्धि, समझौता, आसकूड रचनात्मक व्यवस्थाड डाक्च आडीबासी रैठानेकुड लोयाटकी मनीटा, प्रबर्द्धन जाटकीपर्च खाँचोकी ड स्वीकार जाटचै,
- ☞ आडीबासी रैठानेकै राजनीतिक, आर्थिक, सामाजिक रोस जीवाटकीवउ खाटीर आसको जहाँलेनाड पट्ट किसिमौ भेदभाव, दमनकी म्हास्की लाहाकोकी गोरहोम छान्की ठाल्च ढूककी मनीटा जाटचै
- ☞ आडीबासी रैठाने मेल्हाकोकी प्रभाव पारीच विकास मेल्हौ ह्या, क्षेत्र, संसाधनको मीटाकऊ नियन्त्रणलकीड मेल्हौ व्यवस्था, रोस, परम्पराकोकी डाकी सशक्त खास्की मेल्हौ आकाडक्षा, आवश्यकता अनुरूप मेल्हौ विकास प्रवर्द्धन जाटकी सक्षम छान्ले डेच ढूककी भर मन्डीचै,
- ☞ आडीबासीवउ अक्किल, रोस केस्न राहाच रेवसकोकी मनीटालकीड दिगो, समानुपातिक विकासकठा वातावरणऊ सेम्हजा व्यवस्थापनाड डूस ओल्लेडेच ढूककी मनडीचै,
- ☞ शान्ति, आर्थिक, सामाजिक ल्होडच विकास, भीन्टौ मेलीसकठा जनताको मीघ्याड खाटाक्म लाहालाहाड सेछ सम्बन्ध आडीबासीवउ अक्किल, रोस केस्न राहाच रेवसकोकी मनीटालकीड दिगो, समानुपातिक विकासकठा वातावरणऊ सेम्हजा व्यवस्थापनाड डूस ओल्लेडेच ढूककी मन्डीचै,
- ☞ जजालोयाटौ खाटीर मेल्हौ जजाकोकी कोक्च, पाहाक्च, शिक्षा याहाच पट्टौ जिम्मेवारी लाम आर्थिक, आडीबासी जहान गुमस्ठौ लोयाटकी मीटाकीड स्वीकारीचै,
- ☞ सन्धि, समझौता, बाड़को आडीबासी रैठानेखाटा छान्च आसको रचनात्मक व्यवस्थाड डाक्च लोयाटकी कुसैर अवस्थाड पेलीसीया चासो, अभिरुची, जिम्मेवारी लाचाड ढूककी जू ओलाक्चै,

- ☞ सन्धि, समझौता, आसको रचनात्मक व्यवस्था होसके प्रतिनिधित्व जाट्च सम्बन्ध डरैठाने बाहुकोमीध्याड सेछ साभेदारी आधारको आलेडेच ढूकाड ड जू ओलाक्चै,
- ☞ संयुक्त मेलीस संघीय बाडकोठूरी आर्थिक, सामाजिक, रोस, लोयाटौ पेलीसौ अभिसन्धि, नागरिक, राजनीतिक लोयाटौ पेलीसौ अभिसन्धि ड भिएना डाकठूरी, कार्ययोजनै पट्ट भर्माकै मेल्हौ राजनीतिक मेल्हैन निर्णय जाट्च मेल्हौ आर्थिक, सामाजिक, रोसौ विकासऊ मेल्हैन पाम मेल्हौन निर्णयऊ लोयाटौ मौलिक महत्वकी मन्डीच ढूककी मन्डीचै,
- ☞ पेलीसीया कानून लाम जाट्च मेल्हौ निर्णयऊ लोयाटलकीड कुसेर भर्माकी बन्चीत जाट्की इस डाकठूरीऊ कुसेर ढूककी लाकी माह्योकले डेच ढूककी मीगीनाड डाचै,
- ☞ ईस डाकठूरीआड आडीबासी रैठानेऊ लोयाटकी याहाच मान्यतै न्याय, प्रजातन्त्र, भर्मालोयाटकी मनीटा, इसआस माडेम, सेछ नियतौ सिद्धान्ताड ऊँम बाड आडीबासी रैठानेटनीक सेछ सम्बन्धकी ल्होडाक्च ढूकाड भर लाचै,
- ☞ बाडौ पट्ट दायित्वको पेलीसीयाकूड कानूनी दस्तावेजको विशेषजाट्म भर्मालोयाटौ कानूनी दस्तावेज आडीबासी रैठानेयाड छान्च होसकूड सल्लाह, डूस जाट्चाड सेम्हजा केटाककी बाडकोकी चोहोडाक्चै,
- ☞ आडीबासी रैठानेऊ लोयाटऊ प्रवर्द्धन संरक्षणाड संयुक्त मेलीस संघै महत्वपुर्ण काजुस जाट्चाड भूमिका गेस्की पर्च ढूकाड जोडयाहाचै,
- ☞ आडीबासी रैठानेऊ लोयाटऊ स्वतन्त्रताकी मान्यता याहाकी प्रवर्द्धन संरक्षण जाट्की संयुक्त मेलीस संघै प्रणालीऊ क्रियाकलापौ विकासौ डाकठूरी महत्वपुर्ण काजुस आले डेच ढूकाड भरजाट्चै,

- आडीबासी भर्मीको कुसेर भेदभाव पेलीस कानुनलकीड मन्डीच पट्टन भर्मीलोयाटौ कुसेर भेदभाव माछान्चौ हकदार ले । आडिबासी रैठानेखाटा आसकूड अस्तित्व, कल्याण भर्मी छान्म जीवाटकी भुरुम्च लोयाटको ले डेच ढूककी मन्डीचै होस्की खंल सहमति जाटचै,
- आडीबासी रैठानेकूड स्थिति क्षेत्रक्षेत्राड, मेलीसमेलीसाड फरक ले । मेलीसीया, क्षेत्रिय विशेषता फरक नूडसेट, रोसौ पृष्ठभूमिकी ध्यान डाम ढूककी ड मन्डीम,
- मेल्हा मेल्हाड पूऱ्म मनीटौ गीन लाम जाटकी पर्च काजुसौ उपलब्धीउ मापदण्ड आडीबासी रैठानेकूड लोयाटऊ संयुक्त पेलीससङ्घीय डाकठूरीकी मीमनाड लाम डाक्ले,

ढारा १

आडीबासी रैठानेखाटा गोरहोम, मेल्हान संयुक्त पेलीस सङ्घीय बडाठूरी, भर्मी लोयाटौ भीन्टा डाकठूरी पेलीसीया भर्मीलोयाट कानुनलकीड मन्डीच पट्टन भर्मीलोयाट, मौलिक स्वतन्त्रताउ पुरा केटाक्की व्योक्च लोयाट ले ।

ढारा २

आडीबासी रैठाने मेल्हान पट्टन भर्मी, भर्मीलखान स्वतन्त्र, सम्मान ले । मेल्हौ पट्टन लोयाट आसकूड मौलिक उत्पति चीन्डीयाकाड लेच लोयाटको केटाक्नाड कुसेर भेदभावलकीड भाकी व्योक्च लोयाट डाले ।

ढारा ३

आडीबासी रैठानेखाटा लोहीभाचऊ लोयाट ले । होस लोयाटै जाटनाड मेल्हान आसको राजनीतिकबारे स्वतन्त्रखाटा निर्णय जाटले । मेल्हौ आर्थिक, सामाजिक, रोसौ बिकास जाटकी पाले ।

ढारा ४

आडीबासी रैठानेखाटा आसकूड़ लोहीभाचऊ लोयाट केटाक्नाड मेल्हौ ईमूड़, लाडघौ ढूकखाटा मेल्हौ स्वयत्तताड लैडीच उपायाड भाच नभा मेल्हौशासनौ लोयाट ले ।

ढारा ५

आडीबासी रैठानेखाटा आसकूड़ फरक राजनीतिक, कानूनी, आर्थिक, सामाजिक, रोस डाच, सेछ खास्च लोयाट ले । आसखुरीकै जाक्नाड बाडौ राजनीतिक, आर्थिक, सामाजिक, रोस केटाक्वाड पट्ट लोयाट ड ले ।

ढारा ६

पट्ट आडीबासी रैठाने भर्मीखाटा मेलीसीयौ लोयाट ले ।

ढारा ७

१. आडीबासी रैठाने भर्मीखाटा जीवाच, मीजाड ड मीलुक्डीलकीड़ माभाच स्वतन्त्रता भर्मीकूड़ सुरछौ लोयाट ले ।
२. आडीबासी रैठाने भर्मीखाटा आसकाट भर्मीकोखाटा छान्चलेखा फरक भर्मीलखा स्वतन्त्रता, शान्ति, सुरक्षापुर्वक जीवाच गोरहोम लोयाट ले । आसको कईरनसाट्च मेल्हौ गुमस्ठौ जजाकोकी जबरजस्ती आसकूड़ गुमस्ठाड आल्च कुसेर किसिमौ हिंसाड परीकी माछान्ले ।

ढारा ८

१. आडीबासी रैठाने भर्मीकोकी जबरजस्ती मामोलक्च आसकूड़ रोसको बिनास माजाट्च लोयाट ले ।
२. बाडै म्हाकुड़ ढूककी छान्की मायाहाच क्षतिपुर्तिऊ खाटीर सेमहजाखाटा संयन्त्र उपलब्ध जाटाक्ले ।

- (क) फरक भर्मालखा आसकोकी मेल्हौ अखण्डता मेल्हौ रोसौ मूल्य कइरन चीन्डीयाकलकीड म्हास्च उदेश्य छान्च होङ्गच प्रभाव पारीच कुसैर काजुस,
- (ख) मेल्हौ ह्या, क्षेत्र, संसाधनको मीटाक आसकुड स्वामित्व म्हास्च उदेश्य छान्च होङ्गचाड प्रभाव पारीच कुसैड काजुस
- (ग) आसकुड लोयाटाड कुसेर लोयाट मामन्डीले डेम अवमूल्यन जाटच उदेश्य छान्च होङ्गचाड प्रभाव पारीच कुसैड होसलेखा बलपूर्वक जाटच गोरहोम बसाइ सराई
- (घ) कुसेर स्वरूपौ बलपूर्वक म्हास्च र मोलक्चौ काजुस
- (ङ) आसकुडविरुद्ध कइरन, कइरनौ भेदभावकी डूस जाटच भड कस्चकी तयार पारीच कुसैड स्वरूपौ प्रचारबाजी

ढारा ९

आडीबासी रैठाने भर्माकोकी होसकुड गुमस्ठा, मेलीसौ परम्परा, रेवस अनसार कुसैड आडीबासी गुमस्ठा मेलीसखाटा आवद्ध छान्च लोयाट ले । इङ्ग लोयाट केटाकनाड कुसैड किसिमौ भेदभाव गीटकी माछान्ले ।

ढारा १०

आडीबासी रैठानेकी होसकुड ह्या, क्षेत्रलकीड बलजाटम माहटडीले । होस आडीबासी रैठानेऊ स्वतन्त्र, पहिलान खबर डूच मन्जुरी बेगर न्यायिक उचित क्षतिपूर्ति याहाच सहमति ड सम्भव छान्नाड ल्हेस्च विकल्प माछान्म कुसैड पुनर्स्थेपना काजुस माजाटले ।

ढारा ११

- आडीबासी रैठानेखाटा आसकोउ मेल्हौ रोस रेवस मन्डीच होसकी खंल

जीवाक्च लोयाट ले । ईसाड पुरातात्त्विक, ऐतिहासिक द्या, कलाकृति, नमुना, उत्सव, प्रविधि, दृश्य टानाक्च कला ढूटूरीकलखा रोसौ म्हीनीड, चहीड, न्हूनीड डाच संरक्षण जाटच ल्होडाक्च लोयाट ले ।

- आसकूड स्वतन्त्र, पहिलान खबर ढूच मन्जुरी बेगर आसकूड कानुन, रेवसको उल्लङ्घन जाटच आसकूड रोस, अक्कील, ढार्मिक, आध्यात्मिक सम्पत्तिकोआड प्रभावकारी संयन्त्रको आडीबासी रैठानेखाटाऊ सहकार्य जाटम खास्च प्रत्यवस्थापनाढरीऊ लकीडन बाडकोई गल्ती छान्च याहाक्ले ।

ढारा १२

- आडीबासी रैठानेखाटा आसकूड मेल्हौ ढार्मिक, आध्यात्मिक, रेवस, उत्सव टानाक्च मन्डीच होसकुड विकास जाटच पाहाक्च लोयाट मेल्हौ ढार्मिक, रोस थलो खास्च संरक्षण जाटच होस थलोवाड मेल्होज पहुँच लाच लोयाट, मेल्हौ परम्परागत सामानको केटकी होसमीटाक नियन्त्रण जाटच लोयाट, मेल्हौ भर्मीविऊ अवशेषको मेलीस ल्हेटाक्की ढूच लोयाट ले ।
- आडीबासी रैठानेकोखाटा खाटम तयार पारिच स्वच्छ पारदर्शी प्रभावकारी संयन्त्रको माध्यमलकीड बाडकोई आसकूड स्वामित्वाड लेच आनुष्ठानिक बस्तु, भर्मीविऊ अवशेषकोआड आडीबासी रैठानेकोऊड पहुँच लाकी होस बस्तुको ल्हेटाक्की व्योक्ले ।

ढारा १३

- आडीबासी रैठानेकी आसकूड मेल्हौ नूडसेट, ढूट, मेडगैरे डाक्च परम्परा, दर्शन, रीक्च प्रणाली, ढूटूरीकोकी जीवाक्च, केटाक्च न्हुनीडौ पुस्ताकी याहाच गुमस्ठा, थलो भर्मीकूड मेल्हौ म्यारमीन डाच होसकी कायम जाटच लोयाट ले ।

२. ईस लोयाट संरक्षित छान्च ढूक पक्का जाटकी आवश्यक छान्डा ढूट अनुवाद जाटम कानुनी उपयुक्त माध्यमौ व्यवस्था जाटम आडीबासी रैठानेकोई राजनीतिक, कानुनी प्रशासनिक कारबाही वार्की ह्योकोस पाहाकी ह्योकोस डेच ढूक पक्का जाटकी बाड्कोई प्रभावकारी उपाय अवलम्बन जाटले ।

ढारा १४

- आडीबासी रैठानेखाटा पढेसाक्च मेल्हौ रोसौ पद्धतिकोखाटा सिन्च मेल्हौ ढूटाड शिक्षा याहाच मेल्हौ शिक्षण प्रणाली गुमस्ठौऊ फोयाक्च होसमीटाक नियन्त्रण जाटच लोयाट ले ।
- आडीबासी भर्मीकोई जजाकोखाटा कुसेर भेदभाव माजाटम बाडौ शिक्षौ पट्टन तहाड लाच लोयाट ले ।
- आडीबासी भर्मीकोई मेल्हौ गुमस्ठाबाहार जीवाम राहाच जजाकुड्खाटीर सम्भव छान्डा आसकुड मेल्हौ रोसाड मेल्हैन ढूटाड पढेसाक्च शिक्षाड पहुँच ओलाक्की बाडै आडीबासी रैठानेखाटाऊ खाटम प्रभावकारी उपाय अवलम्बन जाटले ।

ढारा १५

- आडीबासी रैठानेखाटा आसकोऊ मेल्हौ रोस, रेवस, नूडसेटखाटान आकाङ्क्षाकूडऊ मनीटा, विविधताऊ लोयाट ले । ईस शिक्षा सार्वजनिक सुचनाड सेछ छान्ते ।
- बाड्कोई माभाक्म सङ्घर्ष जाटच भेदभाव निमिट्यान्न पारीच आडीबासी रैठाने गुमस्ठाऊ आसकाट पट्टन बर्गको मीध्याड सहिष्णुता, समझदारीकठान सुसम्बन्ध प्रवर्द्धन जाटकी होसकुड आडीबासी रैठानेखाटौ परामर्श ढूसाड प्रभावकारी उपाय अवलम्बन जाटले ।

ढारा १६

- आडीबासी रैठानेखाटा आसकोऊ मेल्हौ दूटाड मेल्हौन सञ्चारमाध्यम फोयक्च भेदभाव माजाटम पट्टन गैरआडीबासीलकीड केटाक्च सञ्चारमाध्यमाड पहुँच दूप्च लोयाट ले ।
- बाढ्कोई सरकारी सञ्चारमाध्यमाड सेछ आडीबासी रोस विविधता डाढ्ख्योस दूक पक्का जाटकी प्रभावकारी उपाय अवलम्बन जाटले । बाढ्कोई डाककी दूप्च पट्टन स्वतन्त्रौ विविधताकी अढीकजा डाढ्च लोहो स्वामित्वाड लेच सञ्चारमाध्यमाडकी प्रोत्साहन जाटकी पर्ले ।

ढारा १७

- आडीबासी १ रैठाने भर्मीकोखाटा लागु छान्च पेलीस, मेलीस श्रम, कानुनौ व्यवस्था जाटच पट्टन लोयाटकूडौ पट्टन केटाक्च लोयाट ले ।
- बाढ्कोई आडीबासी जजाकोकूड जोखिम छान्च अवस्था, आसकूड सशक्तिकरणउ खाटीर शिक्षौ महत्वकी डोस्चै आसकूड आर्थिक शोषण लकीड जोखिम छान्की ह्योक्च जजाकूडौ शिक्षाड दखल याहाकी ह्योक्च जजाकूडौ स्वास्थ्य, जाड, मानसिक, आध्यात्मिक, नैतिक, सामाजिक विकासाड मास्च छान्च कुसैर काजुसलकीड आडीबासीकी संरक्षण जाटकी आडीबासी रैठानेखाटाऊ परामर्श डूसाड मेल्हौन उपायको अवलम्बन जाटकी ह्योक्ले ।
- आडीबासी रैठाने भर्मीकोखाटा श्रम, आसकाट थप रोजगारी तलबाड कुसैर भेदभावकारी जाटच शर्तको लाहामीटाक लागु माछान्च लोयाट ले ।

ढारा १८

आडीबासी रैठानेखाटा आसकूड मेल्हौ लोयाटमीटाक प्रभाव पारीच विषयकोऊ निर्णय प्रक्रियाड मेल्हौन प्रक्रियाडन मेल्हैन छान्डीच प्रतिनिधिलकीड सहभागी

छान्च मेल्हौन मौलिक निर्णय जाट्रच गुमस्थाकोकी कायम डाच गीटाककी ह्योक्च लोयाट ले ।

ढारा १९

आडीबासी रैठानेकी पारीच प्रभाव कानुनी, प्रशासनिक उपायको अवलम्बन जाटाककी अघेर बाडकोई आडीबासी रैठानेऊ पहिलान खबर डूच मन्जुरी लाच होस आडीबासी रैठानेऊ मेल्हौ प्रतिनिधि गुमस्थालकीड आसकोखाटा सेछ नियतै परामर्श लाच डूस जाट्रकी ह्योक्ले ।

ढारा २०

१. आडीबासी रैठानेखाटा मेल्हौ राजनीतिक, आर्थिक, भेजा, गुमस्थाको केटाक्च होसकूड विकास जाट्रच जीवाक्च विकासौ मेल्हौलकीड केटाक्च सुरक्षित छान्च मेल्हौ पट्टन म्हीनीडौ केस्न राहाच आर्थिक गतिविधिकोआड लेकी छान्च लोयाट ले ।
२. जीवाक्ची विकासौ मेल्हौन साधनलकीड भाक्म आडीबासी रैठानेखाटा सेम्हजा स्वच्छ गल्ती जाट्राड हकदार ले ।

ढारा २१

१. आडीबासी रैठानेखाटा शिक्षा, रोजगारी, व्यवसायिक प्रशिक्षण, खंल प्रशिक्षण, ईम, सरसफाई, स्वास्थ्य तथा सामाजिक सुरक्षौ क्षेत्र, मेल्हौ आर्थिक, सामाजिक अवस्थाड कुसेर भेदभाव सुढार जाट्रच लोयाट ले ।
२. बाड्कोई आसकूड आर्थिक, सामाजिक अवस्थाड नियमित सुधार पक्का जाट्रकी प्रभावकार उपाय उपयुक्त छान्नाड विशेष उपाय लाले । आडीबासी मीभार भर्मा, मास्टो, रेन्जा, जजाको, खोरोण्डोऊ लोयाट विशेष आवश्यक्ताकोकी ध्यान याहाले ।

ढारा २२

१. ईस डाकठूरीऊ केटाकाड आडीबासी मीभार भर्मा, मास्टो, रेन्जा, जजाको, खोरोण्डोऊ लोयाट विशेष आवश्यकताकोकी ध्यान याहाले ।
२. आडीबासी मास्टो, जजाकोकोई पुरा संरक्षण केटाककी ह्योकोस ढूकाड हिंसा भेदभाव माछान्च ढूकाड बाड्कोई आडीबासी रैठानेकोखाटा खाटम उपायको लाते । पट्टखालौ हिंसा भेदभाव माछान्च ढूकाड महशुस जाट्ले ।

ढारा २३

आडीबासी रैठानेखाटा विकासाड मेल्हौ लोयाट केटाकच प्राथमिकता रणनितिको निर्धारण जाट्च केटाकच लोयाट ले । विशेषजाटम आडीबासी रैठानेखाटा स्वास्थ्य, ईम मेल्हाकोकी प्रभावित खास्चाड आर्थिक सामाजिक कार्यक्रमको तर्ज निर्धारण जाट्की सहभागी छान्की ह्योकाढीयाड आसकूड मेल्हौ गुमस्ठालकीड होड्च काजुसको केटाकच लोयाट ले ।

ढारा २४

१. आडीबासी रैठानेखाटा मेल्हौ अकीलाड खास्न राहाच उसा, उसा स्याहाकच म्यार्टुड जीवाट, खनिजकोऊ संरक्षण मीबीलसान छान्नाड मेल्हौ केस्नराकच रेवसको डाच लोयाट ले । आडीबासी भर्माकोखाटा कुसेर भेदभाव पट्टन सामाजिक मीबीलसानौ सबालाड पहुँचौ लोयाट ले ।
२. आडीबासी रैठानेखाटा लाकी ह्योकच मीजाडौ मानसिक मीबीलसानौ उपभोग जाट्की बरोबर लोयाट ले । इस लोयाटौ पट्टन लाचाड बाडै लाकी ह्योकले ।

ढारा २५

आडीबासी रैठानेखाटा म्हीनीडलकीड आसकूड मेल्हौ अधीनाड डाच कब्जाड

डाच केटाक्न राहाच ह्या, क्षेत्र, डी तटवर्तीय समुद्र होलुड संसाधनखाटाउ आसकूड फरक च्याब्जुखाटा लेच सम्बन्ध डाकी सेछ खास्च इस सम्बन्धाड न्हूनीडौ पुस्ताकी मेल्हौ उत्तरदायित्य बहन जाटच लोयाट ले ।

ढारा २६

- आडीबासी रैठानेखाटा आसकाई म्हीनीडलकीडन मेल्हौ अधीनाड डाच कब्जाड डाच केटाक्न राहाच ह्या, क्षेत्र, संसाधनखाटाउ आसकूड लोयाट ले ।
- आडीबासी रैठानेखाटा म्हीनीडलकीड आसकूड मेल्हौ अधीनाड डाच कब्जाड डाच केटाक्न राहाच ह्या, क्षेत्र, संसाधनखाटा लोहोन स्वामित्वाड लाच केदच विकास जाटच नियन्त्रण जाटच लोयाट ले ।
- बाढै ईसे ह्या, क्षेत्र, संसाधनकोकी कानुनी मान्यताखाटा संरक्षण याहाले । होडच मान्यता होस आडीबासी रैठानेऊ रोस, रेवस, ह्या स्वामित्व भेजाकी ओँस्वै याहाले ।

ढारा २७

म्हीनीडलकीड स्वामित्वाड लेच मेल्हौ अधीनाड डाच कब्जाड डाच केटाक्वढरी आडीबासी रैठानेऊ ह्या, क्षेत्र, संसाधनखाटाउ आसकूड लोयाटकोकी मान्यता याहाकी न्याय निरुपण जाटकी बाडकोई होस आडीबासी रैठानेखाटाऊ खाटम आसकूड कानुन, रेवस ह्यालोयाट प्रणालीकी मन्डीचै काट स्वच्छ, स्वतन्त्र, निष्पक्ष, खुला पट्टै मन्डीच लाम केटाक्ले । आडीबासी रैठानेखाटा ईडच काजुसाड मोल्च लोयाट ले ।

ढारा २८

- आडीबासी रैठानेखाटा आसकोई म्हीनीडलकीड स्वामित्वाड लेच मेल्हौ अधीनाड डाच कब्जाड डाच केटाक्व ह्या, क्षेत्र, संसाधनखाटाको मेल्हौ पहिलान खबर ढूच्च मन्जुरी लाच माखाटम अधिग्रहण जाटा कब्जा

जाटनाड केटाका सीकाकाद्याड खंल फोयाक्म गलतौ क्षतिपुर्ति लाच होडच माछान्नाड सेहमजाखाटा क्षतिपुर्ति लोयाट ले ।

2. होस भर्मीकोई स्वतन्त्रखाटा खाटनाड क्षतिपुर्ति बरोबर गुणस्तर, आकार कानुनी हैसियतौ संसाधनऊ वित्तिय क्षतिपुर्तिऊ सेछ त्रुटिपुर्तिऊलेखा छान्ले ।

ढारा २९

1. आडीबासी रैठानेखाटा आसकूड वातावरण ह्या, क्षेत्र, संसाधनऊ गीटाक्च क्षमताऊ संरक्षण सुरक्षण जाटच लोयाट ले । ईडच सुरक्षण संरक्षण खाटीर मेलिसै कुसेर भेदभाव माजाटम आडीबासी रैठानेऊ खाटीर डूस कार्यक्रमको तयार जाटम कार्यन्वयन जाटले ।
2. आडीबासी रैठानेऊ पहिलान खबर डूच मन्जुरी मालाम आसकूड ह्या, क्षेत्राड जोखिम लेच पदार्थको भण्डारण होलाक्म ठाक्की माडूप्ले डेच पक्का जाटकी बाड्कोई प्रभावकारी उपायको लाले ।
3. होडच पदार्थकोलकीड प्रभावित छान्च आडीबासी रैठानेलकीड खास्च होसकी केटाक्की आडीबासी रैठानेऊ मीबीलसानऊ डोस्च मीबीलसान गेपाक्च खंल गेपाक्च कार्यक्रमको सेमहजा केटाक्च ढूक पक्का जाटकी बाड्कोई आवश्यक्ताअनुसार प्रभावकारी उपायको लाले ।

ढारा ३०

1. सान्दर्भिक लेच सार्वजनिक हितऊ मीमीकलकीड खतरा माछान्टर होसको आडीबासी रैठानेकै स्वतन्त्रापूर्वक सहमति याहाच अनुरोध जाटच अवस्थाड बाहेक आडीबासी रैठानेऊ ह्या, क्षेत्राड सैनिक गतिविधि जाटकी माडूप्ले ।
2. सैनिक गतिविधि जाटकी आडीबासी रैठानेऊ ह्या, क्षेत्र लाकी अघ्यार

विशेष जाट्रम आडीबासी रैठानेऊ गुमस्थालकीड प्रतिनिधिखाटा प्रभावकारी परामर्शको लाकी पर्ले ।

ढारा ३१

- आडीबासी रैठानेखाटा मेल्हौ रोस, सम्पदा, म्हीनीडौ अक्कील, म्हीनीडौ रोस डेच मेल्हौ विज्ञान, प्रविधि रोसौ लखान भर्माऊ आनुवंशिक संसाधन, छोयो, उसा, मीबुक, सीडबारे अक्कील, भर्मी रेवस, ढूटूरीक, नमूना, खेलकुद, मेलहौन गेस्च, टानाक्व गेस्च कलाकोकी डाम संरक्षण जाट्रच ल्होडाक्व लोयाट ले । आसकोखाटा रोस, सम्पदा, म्हीनीडौ अक्किल, म्हीनिडौ रोस डेच मेल्हौ अक्कीलौ सम्पत्ति डाच संरक्षण जाट्रच ल्होडाक्व लोयाट ले ।
- ईडच लोयाटकोऊ उपभोगखाटीर मान्यता याहाकी संरक्षण जाट्रकी आडीबासी रैठानेखाटाकोऊ सहकार्याड बाड्कोई प्रभावकारी मीठापको केटकी ह्योक्ले ।

ढारा ३२

- आडीबासी रैठानेखाटा मेल्हौ ह्या, क्षेत्र, आसकाट संसाधनकोऊ विकास जाट्रकी केटाक्की रणनीतिको खास्के तयार जाट्रके लोयाट ले ।
- आडीबासी रैठानेऊ ह्या, क्षेत्र, आसकाट संसाधन विशेष जाट्रम खनिज, डी आसकाट संसाधनौ विकास जाट्रच शोषणखाटा होसकोकी प्रभावित पारीच कुसेर आयोजना स्वीकृत जाट्रकी अच्यार बाड्कोई आडीबासी रैठानेऊ पहिलान खबर ढूच्च मन्जुरी लाकी आसकूड मेल्हौन प्रतिनिधिमूलक गुमस्थालकीड होसकूड आडीबासी रैठानेखाटा सेछ नियत डाम परामर्शखाटान डूस जाट्रकी पर्ले ।
- बाड्कोई होइच कुसेर क्रियाकलापौ खाटीर सेछ न्याय क्षतिपुर्तिऊ खाटीर प्रभावकारी संयन्त्र उपलब्ध जाटाक्ले । मास्च वातावरणीय आर्थिक

सामाजिक, रोस, आध्यात्मिक प्रभाव कम खासकी उपायको लाले ।

ढारा ३३

- आडीबासी रैठानेखाटा आसकूड मेल्हौ रेवस, रोस लखा मेल्हौ चीन्डीयाक, सदस्य खास्च निर्णय जाट्च लोयाट ले । आडीबासी रैठाने ऊँम राहाच बाडोऊ नागरिकता लाच आडीबासी भर्माकोकी लोयाटलकीड मास्याट्ले ।
- आडीबासी रैठानेखाटा आसकूड मेल्हौन प्रक्रियाखाटा मेल्हौ गुमस्ठौउ संरचनात्मक स्वरूप निर्धारण जाट्च सदस्यता खास्च लोयाट ले ।

ढारा ३४

- आडीबासी रैठानेखाटा पेलीस भर्मालोयाट मापदण्डलखा मेल्हौ गुमस्ठौ संरचना फरक रेवसको आध्यात्मिकता रोसौ प्रक्रिया रेवस लेमऊँच न्यायिक प्रणाली रेवसको प्रवर्द्धन जाट्च कायम जाट्च लोयाट ले ।

ढारा ३५

आडीबासी रैठानेखाटा मेल्हौ कइरनकठा भर्माकोऊ जिम्मेवारी निर्धारण जाट्च लोयाट ले ।

ढारा ३६

- आडीबासी रैठाने विशेषजाट्म पेलीस सीमालकीड भाम आसकूड मेल्हौ सदस्य सिमापारीवौ आसकाट भर्माकोखाटा आध्यात्मिक रोस, राजनीतिक, आर्थिक, सामाजिक उदेश्यौ काजुसाड ढूच्च सम्बन्ध डाच ल्हो डाक्च लोयाट ले ।
- बाह्यकोई आडीबासी रैठानेखाटाऊ गीन्च ढूस जाट्च काजुसाड ईस अभ्यासकी सजिलो खासकी इस लोयाटौ काजुस जाट्कीयाड प्रभावकारी उपायको लाले ।

ढारा ३७

- आडीबासी रैठानेखाटा बाड होसकुड उत्तराधिकारीकोखाटा जाट्च सन्धि, सम्झौता आसकाट मीनाम व्यवस्थाकोऊ मान्यता याहाच पालना जाट्च कार्यन्वयनौ लोयाटाड हो इच सन्धि, सम्झौता आसकाट सेछ व्यवस्थौखाटीर बाडलकीड मनीटा दूप्च लोयाट ले ।
- ईस डाकठूरीयाड कुसैर ढूककी सन्धि, सम्झौता आसकाट मीनाम व्यवस्थाकोआड मोलकच आडीबासी रैठानेऊ लोयाटको टुन्च वा म्हाटाकच डेम व्याख्या माजाट्ले ।

ढारा ३८

बाड्कोई आडीबासी रैठानेखाटाऊ गीन्च ढूस जाट्च काजुसाड ईस घोषणापत्रौ उदेश्य लाकी कानुनीऊ सेछ उपायको लाले ।

ढारा ३९

बाड्कोई आडीबासी रैठानेखाटा ईस डाकठूरीयाड मोलकच लोयाटकोऊ केटाकच बाडलकीड पेलिस ढूसलकीड प्राविधिक ढूसलकीड लाच लोयाट ले ।

ढारा ४०

आडीबासी रैठानेखाटा बाड आसकाट पक्षकोखाटाऊ पुन्च योन्चउ खाटाकी निष्पक्षखाटा जरुरी निर्णयाड टाहाच मेल्हौ गोरहोम मेल्हान लोयाटकोऊ पट्टन मामन्दीच सेमहजा न्यायिक उपचार लाच लोयाट ले । होड्च निर्णयै होसकूड आडीबासी रैठानेऊ रेवस, रोस, नियमखाटा कानुनी प्रणाली पेलीसीया भर्मीलोयाटमीटाक सेछ जू ओलाक्ले ।

ढारा ४१

सयुंक्त मेलीससडधीय प्रणालीऊ जाड कहाड्च निकायको आसकाट अन्तरसरकारी गुमस्ठकोई हील्च ढूस प्राविधिक ढूसको केटाकम आसकाट

तरिकै ईस डाकठूरीवऊ प्रावधानकोऊ पक्का केटाककी दूस जाटाक्ले । आडीबासी रैठानेकी प्रभावित खास्च मुद्धाकोआड आसकूड सहभागिता पक्का जाटच उपायकूड व्यवस्था जाटले ।

ढारा ४२

सयुंक्त मेलीस सङ्घ आडीबासी मुद्धाकोखाटा स्थायी मञ्चौ ईसेऊ जाइको मेलीसौ ढरी कहाइच निकायको बाइकोई डाकठूरीवऊ प्रावधानकोऊ पक्का केटाककी दूस जाटाक्ले । डाकठूरीवऊ प्रभावकारीतौ डोस्ले ।

ढारा ४३

ईलाक चीन्डीयाक्च लोयाटकोई भिन्टौ आडीबासी रैठानौ जीवाच कल्याण छान्च टुञ्च मापदण्ड फोयक्ने ।

ढारा ४४

ईलाक चीन्डीयाक्च पट्टन लोयाट स्वतन्त्रता आडीबासी मास्टो, मेलेझ्जा पट्टकी बरोबरखाटा प्रत्याभूत जाटाक्मे ।

ढारा ४५

ईस घोषणापत्रौ कुसैर दूककी आडीबासी रैठानै चाहाँ केटाक्न राक्च न्हूनीइ दूच्च लोयाटकोकी टुञ्च खास्की म्हाटाक्च मेठोलौकिअ मालाले ।

ढारा ४६

- कुस बाड, जनता, भुरुम छान्च भर्माखाटा संयुक्त मेलीस सङ्घीय बडाठुरी बीप्लयाटो कुसेर काजुसाड लेच कुसेर काजुस जाटच लोयाट छान्च मेठोलौक लैडीम सार्वभौम स्वतन्त्र बाडौ क्षेत्रीय माभाच ह्या राजनीतिक एकाईकी पुरा टोमटोमाड भाच कमजोर खास्च कुसेर काजूस जाटकी अनुमति याहाकी चोहोडाक्च मेठोलौक लगडीस्च ईस डाकठूरीयौ कुसेर दूककी व्याख्या जाटकी मात्योक्ले । कमजोर पारीच होसकुड उत्तराधिकारीकोखाटा जाटच सन्धि, समझौता आसकाट मीनाम

व्यवस्थाकोऊ मान्यता याहाच पालना जाट्च कार्यन्वयनौ लोयाटाड होइच सन्धि, सम्झौता आसकाट सेछ व्यवस्थौखाटीर बाढ़लकीड मनीटा डूच्च लोयाट ले ।

२. ईस डाकठूरीयाड लेच लोयाटको केटाक्नाड पट्टै भर्मालोयाट मौलिक स्वतन्त्रतौ मनीटा जाट्ले । ईस डाकठूरीयाड लेच लोयाटखाटाऊ केटाक्नाड कानुनलकीड मन्डीच पेलीस्या भर्मालोयाटखाटाऊ दायित्वभित्रि ऊँकी पर्ले । ईडच कुसैर सीमाको गैर भेदभावकारी छान्च फोकौ लोयाट स्वतन्त्रताखाटाऊ सेमहजा चीन्डीयाक मनीटा पक्का जाट्च प्रजातान्त्रिक समाजौ सेछ पट्टै मन्डीच बाध्यात्मक आवश्यकताको समाधान जाट्च उदेश्यऊ खाटीर पक्का आवश्यक छान्ले ।
३. ईस डाकठूरीयाड लेच प्रावधानकोऊ व्याख्या न्याय, प्रजातन्त्र भर्मालोयाटाड मनीटा, बरोबर, माभाक्च, सुशासन सेछ नियतौ सिद्धान्तको अनुसार जाट्ले ।

(झूमा)

Indigenous Media Foundation

Anamnagar, Kathmandu, Nepal

Tel.: 977 1 4102757, 4102689

Email : indigenoustelevision@gmail.com

Website : www.indigenousmediafoundation.org

Publisher

MAGAR Indigenous Language, Nepal

*Translation by:
Sanjog Lapha Magar*